Pia Mäkelä

10.11.2023

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaoston kuulemistilaisuus, 16.11.2023

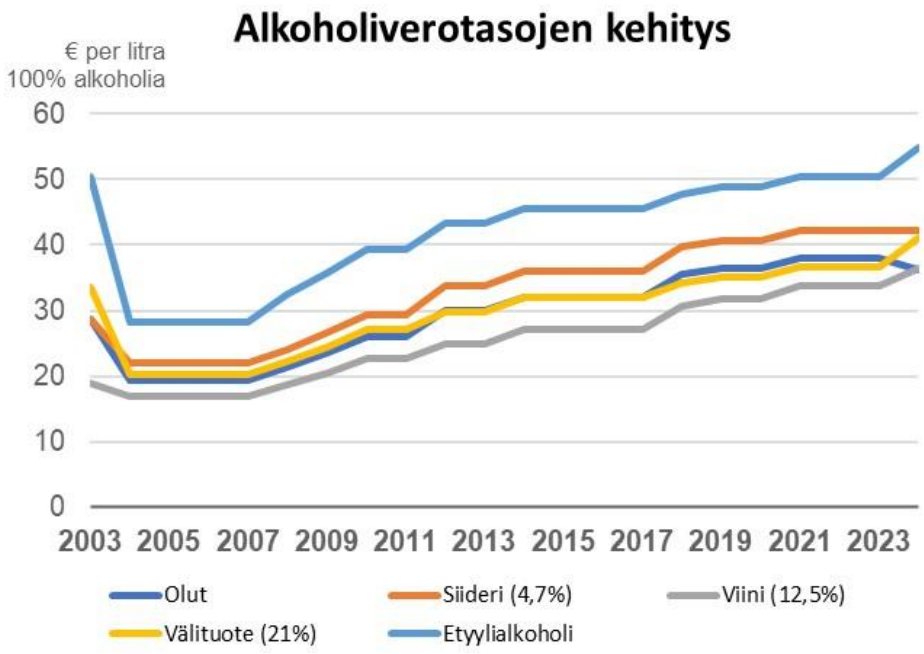
HE 37/2023 vp hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja tulla kuulluksi otsikossa mainitusta esityksestä.

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdotetaan alkoholiverotukseen muutosta vuoden 2024 alusta niin, että viinin, muiden käymisteitse valmistettujen juomien, välituotteiden ja etyylialkoholijuomien veroa korotettaisiin ja oluen veroa alennettaisiin. Ehdotetut veromuutokset kasvattaisivat valtiovarainministeriön arvion mukaan alkoholiveron tuottoa vuositasolla noin 15 miljoonaa euroa.

Hallituksen esityksessä oli kuvattu havainnollisesti alkoholiverotasojen kehitys vuosina 2003–2022. Alla olevaa kuviota on jatkettu vuoteen 2024 sen pohjalta, mitä hallitus verotasoista esittää.

Kuvio. Alkoholiverotasojen nimellinen kehitys vuosina 2003–2024.

Pia Mäkelä

10.11.2023

Alkoholin valmisteveron muutoksilla on ollut huomattavia vaikutuksia Suomen kansantalouteen ja kansanterveyteen 2000-luvulla. Alkoholiverojen huomattava lasku vuonna 2004 lisäsi merkittävästi alkoholijuomien kokonaiskulutusta ja haittoja sekä pienensi verokertymää, ja vuoden 2008 jälkeen toteutetut kahdeksan alkoholiveron korotusta ovat lisänneet alkoholiveron kertymää ja samalla vähentäneet alkoholin kokonaiskulutusta. Muutokset alkoholinkulutuksessa ovat näkyneet vastaavina muutoksina erityisesti työikäisen väestön alkoholikuolleisuudessa. Tämä vastaa hyvin kansainvälisen tutkimuksen tulosta, että ***alkoholijuomien hinnan nosto verotuksen avulla on tehokas keino vähentää alkoholin kulutusta ja alkoholihaittoja väestössä***.

Viinien ja väkevien verotuksen korotus

Nyt ehdotetut alkoholiveron korotukset ovat varsin maltillisia ja vaikutukset hintoihin melko vähäisiä. Viinien hinnat nousisivat valtiovarainministeriön arvion mukaan keskimäärin 2,4 prosenttia ja väkevien ja välituotteiden 3,8 prosenttia. Ehdotettujen veronkorotusten ja niiden hintavaikutusten mittakaavat ovat sellaisia, etteivät ne THL:n näkemyksen mukaan merkittävästi lisäisi alkoholijuomien matkustajatuontia tai verkko-ostoja ulkomailta. Tähän vaikuttaa myös Viron päätös korottaa alkoholijuomien verotusta viidellä prosentilla vuodessa vuosina 2024–2026, mikä pienentää alkoholijuomien hintaeroa Suomen ja Viron välillä ja omalta osaltaan hillitsee alkoholijuomien matkustajatuontia Suomeen. ***THL suosittelee säännöllisiä veronkorotuksia, joilla alkoholiverotuksen reaalinen taso ylläpidetään kokonaiskulutusta hillitsevällä tasolla. Näiden seikkojen perusteella THL kannattaa myös hallituksen esityksessä esitettyjä alkoholiverojen maltillisia korotuksia.***

Oluen verotuksen keventäminen

Veronkorotusten lisäksi esityksessä ehdotetaan, että oluen alkoholiverotusta alennettaisiin 1,85 euroa litralta sataprosenttista alkoholia eli noin 4,9 prosentilla. Oluen veroalennus pienentäisi alkoholijuomien verotuottoa noin 25 miljoonalla eurolla.

Oluen veronalennus tapahtuisi tilanteessa, jossa oluen suhteellinen kilpailuasema tulisi parantumaan monin tavoin myös ilman verojen alentamista. Ensinnäkin Viron veronkorotukset tekevät oluen myynnistä Suomessa kilpailukykyisempää. Toiseksi muiden alkoholijuomien kuin oluen veronkorotukset tuovat oluelle suhteellista kilpailuetua. Kolmanneksi pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa linjataan myös, että alkoholijuomien vähittäismyyntilupa laajennetaan enintään 5,5 prosenttia alkoholia sisältävien juomien lisäksi koskemaan enintään 8 prosenttia sisältäviä käymisteitse valmistettuja juomia. Tämä lisäisi 5,6–8,0-prosenttisten oluiden myyntipaikkojen määrän 17-kertaiseksi nykyiseen verrattuna ja olisi myös omiaan kasvattamaan oluen markkinoita.

Vaikka oluen kulutus on vähentynyt Suomessa viimeisen vuosikymmenen aikana, tilastoidusta alkoholinkulutuksesta yhä noin 46 prosenttia juodaan oluena.

Pia Mäkelä

10.11.2023

Siksi esitetty olutveron alennus, mikäli se näkyy hintojen laskuna, ja sen yhdistyminen vahvemman oluen saatavuuden lisääntymiseen voi lisätä oluen eli alkoholin kulutusrakenteen kannalta keskeisen juomaryhmän kulutusta entisestään. ***THL ei kannata esitettyä olutveron alennusta erityisesti siksi, että hallitusohjelmassa linjataan myös oluen ja muiden käymisteitse valmistettujen juomien myyntilupien prosenttirajan nostosta. Väestön terveyden ja hyvinvoinnin kannalta ei ole perusteltua käyttää verokertymää oluen verotuksen alentamiseen samaan aikaan, kun entistä vahvempien oluiden saatavuutta lisätään ja oluen kilpailukyky markkinoilla lisääntyy myös ilman veronalennusta. Verokertymää tarvitaan kipeämmin muihin kohteisiin.***

Pääjohtaja Markku Tervahauta

Johtaja Mika Salmisen
sijaisena kehittämisjohtaja Anu Muuri